

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De auaritia mercenariorum quæ multum nociua est ecclesiæ Dei: & quòd
sex faciunt ad eius detestationem. Cap. X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

volunt intrare in ecclesiam, est illud Ecclesia. 7. Noli ab homine quærete ducatum, neque à principe, neque à rege cathedram honoris. Ili non sunt gratia Dei id quod sunt, sed potius gratia hominum. Vnde in literis quæ scribuntur eis, non debet apponi Dei gratia, sed gratia hominum, & Dei furor. vnde Osee decimotertio, Dabo tibi regem in furore meo &c. Ili sunt sicut lacra gentium, argentum & aurum, opera manuum hominum. hi sunt qui colunt personam potentis vt Deum suum: vnde ad eum verbis vtuntur quibus ad solum Deum vtendū est. Vos fecistis me, inquit, ex nihilo: in quo eum creatore confitentur. Create enim est ex nihilo aliquid facere. Non solum institutio prælatorum ecclesiæ, sed etiam institutio principum seculariū putè à Deo debet esse. Deut. 18. Quum dixeris, Constatuam super me regem, sicut habent omnes per circuitum regiones: eum constitues quem Dominus Deus tuus elegerit.

De auaritia mercenariorum qua multum nocua est ecclesie Dei: & quod sex faciunt ad eius detestationem. CAP. X.

Auaritia mercenariorum multum nocua est ecclesiæ Dei. Sapiens: Nullum vitium deterius est auaritia in principibus, & reipublicam regentibus. ¶ Ad detestationem huius vitij, Primo facit maledictio quam scriptura prædicit his qui sunt in peccato isto. Eccle. 2. vbi dicitur, Vt peccatori ingredienti terra duabus viis. Terram duabus viis ingreditur qui in Ecclesia vult seruire Deo & mammonæ, quum tamen dominus dicat Mat. 7. Non potestis Deo seruire, & mammonæ. De hac maledictione legitur Ezech. 33. Vt pastoribus Israël qui pascebant semetipsos. ¶ Secundo facit ad detestationem huius peccati pœna qua dñs punitur figuram huius peccati. Leuit. 10. Vbi quum dominus ignem caelestem misisset in quo solo sacerdotes ei offerrent, Nadab & Abiu filij Aaron acceptis thuribulis imposuerunt ignem & incensum d. super, offerentes coram domino ignem alienum: egressusque ignis à domino, deuorauit eos coram domino. Ignis de cælo missus, Dei amorem designat, ex quo purè debent offerre sacerdotes. Ignis verò alienus, ignis ambitionis est vel cupiditatis. Vnde Bern. Habet aduersarius noster, vt pote peruersus diuinorum operum æmulator, ignem ambitionis, quem Saluator in nobis non accendere, sed extinguere venit. Si quis autem mortetur in iniquitate sua, etiã si patrem habeat Aaron. ¶ Tertio facit ad detestationem huius peccati multiplex malū quod facit prælatus ecclesiæ. ¶ Primū est, qd oculum intentionis lædit

in eis, & sic consequenter fert omnia quæ faciunt in ecclesia, quæ mala sunt. Vnde Matth. 5. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; id est, tota congeries operum lucida erit. Si autem nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosus erit. Tunc oculus intentionis est simplex, quum aliquis sola æterna perit in ecclesia, iuxta illud Psal. Vnam petij à domino, hanc requiram &c. Matthæi 6. Primum quærite regnum Dei &c. & Apostolus: Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Et tunc totum corpus, id est, tota congeries operum lucida erit. Si autem oculus intentionis læsus est, tunc tota cogeris operum tenebrosa est. ¶ Secundò facit eum amittere Christum, quod figuratum est Gen. 37. vbi quum Laban misisset ad tondendas oves, fugit Iacob sic dum mercenarij cõsioni gregis intendunt, Christus recedit ab eis. Iudas cum ascenderet ad tonsoras ouium suarum, incestum commisit cum Thamar: vt legitur Gene. 38. sic prælati qui non quærent nisi tondere & mulgere oves in ecclesia Dei, sæpe à Deo deseruntur, adeò vt incestum committant proprias filias contumpendo. Absalon etiam cum tonderentur oves eius, interfecit fratrem suum Amõ, quum esset temulentus. Et nota, quod Iudæi in tonsione ouium solennizabant: in quo figuratum est gaudium mercenarij de commodo temporali, quod facit ecclesia Dei. Vnde Zacha. 11. Pasce pecora occisionis, quæ qui possederant, occidebant, & non dolebant: & vendebant ea, dicentes, Benedictus Deus, diuites facti sumus. ¶ Tertiò facit illud peccatum ecclesiam cum diabolo inire illud ignominiosum fœdus, de quo legitur 1. Reg. 11. quod Naas Ammonites dixerit viris Iabes Galaad, In hoc feriam vobiscum fœdus, vt eriam omnium vestrum oculos dextros. Eruebat oculos dextros his quos in bello capiebat, vt sinistros scutis celantes ad bellum foret inutiles. Oculi dexter in multis locis erutus est Ecclesia: quia ibi non est iam aliquis spiritualis, sed solus terreni homines ad eò occupati circa defensionem temporalium, quod ad bellum spirituale sunt inutiles. ¶ Quartum malum est ariditas brachij dextri. vnde Zacha. 11. O pastor & idolum, dereliquens gregem: gladius super brachium eius, & super oculum dextrum eius: brachium eius ariditate siccabitur, & oculus eius dexter obtenebrescens obscurabatur. ¶ Quintò facit ad detestationem huius peccati, multiplex malum quod prouenit ex peccato isto gregi. Vnde Ioã. 10. Mercenarius & qui non est pastor, cuius non sunt oves propria, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit, & lupus rapit, & dispergit oves. Lupus dicitur diabolus, vel persecutor violentus. Et Aug.

loquens de mercenario, dicit: Si quis deuiat, nō reuocat: si infir-
ma, non medetur: si deuoratur, non lacrymatur. Si fugiunt tem-
poralia quæ ipse amauit, fugit ipse animas quas ipse amare simu-
lauit. Hoc bene apparebit in tempore antichristi, quando tem-
poralia auferentur ecclesiæ: tūc enim implebitur illud Esa. 1. Et
derelinquetur filia Sion sicut umbraculum in vinea, & sicut ru-
gurium in cucumerario. In umbraculo vineæ nullus habitat, nisi
quandiu sunt ibi racemi: nec in domicilio horti, nisi quædiu sunt
ibi fructus. Sic mercenarij non habitant in ecclesiâ, nisi dum ibi
lucratur. Quomodo mercenarij se habeant ad gregem, osten-
ditur Ezech. 34. vbi sic dicitur eis: Lac comedebatis, & lanis ope-
riebamini, & quod crassum erat occidebatis: gregem autem
meum non pasciebatis: quod infirmum fuit non consolidastis: &
quod ægrotum, non sanastis: & quod fractum, non alligastis: &
quod abiectum, non reduxistis: & quod perierat, non quaesistis,
sed cum austeritate imperabatis eis & cum potentia. ¶ Quinto
facit ad detestationem huius peccati, perueritas quam facit hoc
peccatum in ecclesia. Altaria enim ecclesiæ in mensas nummu-
lariorum conuertit, vnde super illud Matthæi 21. Mensas num-
mulariorum &c. dicit Gl. Altaria enim Dei sic vocat, propter a-
uaritiam sacerdotum. Altare in mensam nummularij conuertit,
qui in eo celebrat potius nummo quam Deo. Et tali potest dici
illud Ouidij: O nummi, nummus nobis hūc præstat honorem.
Thuribula etiā ecclesiæ quæ deberent esse inferius clausa, supe-
rius verò aperta, peruertit hoc peccatū, cum ea quæ deberent
ferri pro æternis, fiunt pro temporalibus. Et vt breuiter dicam
hoc peccatū facit vt seruitium ecclesiæ in multis locis Deo non
placeat Vnde Malac. 2. Quis est in vobis qui claudat ostia, & in-
cendat altare meum gratuito? Et subdit: Non est mihi voluntas
in vobis, dicit dominus: & munus nō suscipiam de manu vestra.
¶ Sexto facit ad detestationem huius peccati hoc, quod Christus
ita diligenter cauit sibi ab avaritia mercenatorum: quod potest
ostendi primo ex hoc, quod legitur Matthæi octauo, quod vnus
scriba dixit Christo: Magister, sequar te quocūque ieris. Et no-
luit hoc dominus: quia propter lucrum terrenū volebat eum se-
qui. Vnde dixit ei, Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos
&c. Vulpes, id est, homines astuti: habent foueas, id est, loca infi-
ma in ecclesia Dei: sed volucres cæli, id est, nobiles, habent ni-
dos, id est, loca alta, scilicet dignitates. ¶ Secundo potest osten-
di per hoc, quod dominus dixit Ioan. 6. turba quæ propter lucrum
secuta est eum: Queritis me, inquit, non quia vidi signa quæ
fecit,

fecit, se-
tio pote-
nus per-
& culpa-
pæcep-
dixit
habitu-
quam p-
elles iu-
mission-
secutio-
sicut ou-
Idem h-
vos secu-

SID
in homi-
lia spiri-
uocatiu-
prouoca-
sanctari-
res eccle-
ca: reat
stus, q
bus offi-
dila: cera
pæcep-
carnes
à canib-
uolunt e-
Sic ama-
xa sunt,
stum, qu-
mitantur
prædā se-
itus, q
tis perfe-
tenorū e-
poraliu-
ipius? C

fecit

feci, sed quia panem meum manducaftis, & saturati estis. ¶ Ter-
tio potest ostendi idem per hoc, quod dicit Aug. Noluit domi-
nus per baptifmū amoueri pœnam & mortalitatē noſtram ſicut
& culpam, ne delicate crederetur in Deum. Præterea Ioan. vlti.
præcepit in nauigij dexteram mitti rete. Ibidem etiã poſtquam
dixit Petro, Paſce oues meas, non ſubiunxit mercedem quam
habiturus eſſet, qua Petrus alliceretur: ſed ſubiunxit de morte
quam pro grege erat paſſurus, dicens: Amen amē dico tibi, cum
elles iunior &c. quaſi ad terrendum ignauos. Simile habetur in
miſſione apoſtolorum, dixit enim eis, quòd paupertatē & per-
ſecutionem paſſuri eſſent. Vnde Matth. 10. Ecce ego mitto vos
ſicut oues in medio luporum. Et Luc. 9. Nihil tuleritis in via &c.
Idem habetur in miſſione Apoſtolorū. Luc 10. Ecce ego mitto
vos ſicut agnos inter lupos, nolite portare ſacculum &c.

¶ *Quare Deus in primitiua eccleſia noluit temporalia
coniuncta eſſe ſpiritualibus.*

Sed potest quærere aliquis, quū ſpiritus carni connexus ſit
in homine: quare noluit dominus in primitiua eccleſia tēpora-
lia ſpiritualibus eſſe cōnexa? Præterea, nunquid tēporalia pro-
uocatiua ſunt ad ſpiritualia? Ad quod reſpondemus, q̄ tēporalia
prouocatiua ſunt illorum qua Christus noluit habere eccleſiã
ſancam. Contemptores enim temporalium voluiſſe eſſe recto-
res eccleſiæ ſuæ, & nō amatores. Qui vult ſibi cauere à muſcis,
caueat ſibi à lacte & melle quæ amāt muſcæ. Præuidebat Chri-
ſtus, q̄ amatores temporalium auferrent ei eccleſias, ſi ſpirituali-
bus officiis tēporalia lucra connecterentur. Qui vult à canibus
dilacerari aliquid, inuoluat illud carne. Vnde beatus Antonius
præcepit cuidã monacho qui pecuniã habebat, vt emeret inde
carnes, & ſuper ſe nudus eas ſibi afferret: q̄ faciens monachus
à canibus dilaceratus eſt. Piſces ferrū tranſglutiūt, quia eſca in-
uolutū eſt, licet mors ſua lateat ibi. Similiter & milui inteltina.
Sic amatores temporalium, officia eccleſiæ quibus terrena anne-
xa ſunt, aſſumunt ad damnationem ſuam, & videtur ſequi Chri-
ſtum, quum ſola temporalia ſequatur. Sene. Multi aliquem co-
mittantur, mel muſcæ ſequitur, cadauera lupi, frumēta fornicę:
prædã ſequitur turba iſta, nō hominē. ¶ Præterea ſciebat Chri-
ſtus, q̄ tēporalia ſpiritualibus officiis annexa terrori eſſent vi-
tis perfectis. Quis enim ſanæ mentis nō timeat diſpensator ter-
renorū eſſe in eccleſia, quãdo legitur primū diſpensatorē tem-
poralium in eccleſia fuſſe, & proſitorem, & homicidã ſui
ipſius? Quis non timeat per locum illum ire in quo clauos po-

sitos esse scit, quomodo nō timeat terrena ista qui legit Iob 18.
 ꝑ abscondita est, in terra pedica diaboli. ¶ Tertio præuidebat
 dominus temporalia putrefactura, imò submersura multos in
 ecclesia Dei. Propter quod vocantur aqua. Apoc. 12. vbi sic legi-
 tur, Et misit serpens ex ore suo post mulierem aquam tanquam
 flumen, vt eam faceret trahi à humine. Mulier ista ecclesia est,
 quam serpens antiquus temporalium abundantia quærit sub-
 mergere. ¶ Quarto præuidebat dominus superbiam quæ nasci-
 tura erat in ecclesia ex abundantia temporalium. De qua videtur
 loqui dominus Esa. 60. Ponam, inquit, te in superbia secularum,
 gaudium in generatione & generationem, & suges lac gen-
 tium, & mamilla regum lactaberis. Superbia secularum, id est
 talis qualis est hodie in secularibus, est hodie in ecclesia Dei.
 Vnde Bern. ad Eugeniū papam: Vides totum ecclesiæ zelū pro
 dignitate feruere tuenda. Dignitati datur totum sanctitati nihil
 vel paruum gaudiū, cui maledixit dominus Lucæ 6. dicens, Vt
 vobis qui ridetis. Præfert ecclesia luctum benedictioni. De quo
 ibidem, Beati qui nunc fletis, quod autē sequitur, Et mamilla
 regum lactaberis, potest intelligi dictum in derisionem eccle-
 siæ, quæ in senectute sua lac transitorie consolationis non ces-
 sat sugere. Ecclesia enim quasi in infantia sua fuit sub veteri
 lege. Vnde dominus promittebat sibi terram fluentem lacte &
 melle. Lac enim & mel cibus sunt paruulorum. In aduentu vero
 Christi, à lacte separata est. Sed modo quantum ad maiorem par-
 tem sui ad lac rediit, quod signum est puerilitatis. Superbia &
 diuitiæ quasi connexa sunt. Vnde opes vocantur superbia. Pro-
 uerbiolum. 8. ¶ Quinto nolebat dominus, quod ecclesia habe-
 ret fiduciam suam in alio quàm in ipso: volebat potius fundari
 eam supra petram, quàm supra terram. vnde Matthæi 16. Super
 hanc petram ædificabo ecclesiā meam. Si fiduciam suam habu-
 set ecclesia in Deum, & non in diuitiis, non ita elongasset se
 Deo. Legitur in Vitis patrū, quod quidam venerūt in ciuitatem
 quandā vt distribuerēt ibi eleemosynas, & venientes ad domum
 cuiusdam pauperis viduæ, quæ quū esset candidatrix, exierat ad
 opus suū, quandā inuenerūt filiam quæ apparuit eis quasi tota
 nuda, & voluerunt ei dare vestes, quæ noluit accipere eas: mater
 etiā quū venisset noluit eas accipere, sed dixit: Ego habeo pro-
 curatorem meum Deum, & vos eū à me vultis tollere hodie? Et
 illi audientes glorificauerūt Deū. ¶ Sexto sciebat dominus oc-
 lum ecclesiæ impediendū esse temporalibus istis ab officio suo.
 Modicum enim pulueris vel paleæ, oculū omnino cessare faci-

ab officio suo. Et ideo voluit duces ecclesiæ pauperes esse, cō-
 p̄ paupertas expedita est, sicut dicit Senec. Et subdit: Si vis ani-
 mo vacare, aut pauper sis oportet, aut pauperi similis. Et si cæ-
 tera membra corporis ad plura officia conueniant, vt lingua ad
 gustum & locutionem, & manus similitet ad multa: oculus ta-
 men vnicum habet, & cō tactum terrę maximè timet: sic oculus
 ecclesię contemplationi legis diuinæ debuit intendere, & à ter-
 renis istis separari. Licet pes hominis à cæteris mēbris eius se-
 paratus non sit: tamen habet separatim artem quæ ei deseruit,
 & artifices qui totaliter circa calciamēta eius intenti sunt: quā-
 to magis deberent esse aliqui qui totaliter spiritualibus sint in-
 tenti: sed magis occupata est hodie ecclesia in tēporalibus quo
 ad magnam partem sui, quā fuerit synagoga. Vnde quando
 datum fuit à Cōstantino occidentale imperium ecclesiæ, facta
 est vox de cælo, dicens: Hodie infusum est venenum ecclesiæ
 Dei. Mercenarij mali latrones sunt, aliunde enim intrant in
 ecclesiā quā per Christum. Vnde super illud Ioan. 10. Qui
 non intrat per ostium &c. dicit Glos. Aliunde quis intrat, vel
 non bene de Christo sentiendo, vel non Dei gloriam, sed suam
 querendo. Ipsi enim non abhorret spoliare crucifixum, similes
 militibus qui spoliauerunt Christum crucifigendū. Isti Iudai-
 zant in ecclesia Dei, potius eligētes esse discipuli Moysi, quā
 Christi, iuxta illud Ioannis 9. quod dixerunt Iudæi cæco: Tu di-
 scipulus illius sis, nos discipuli Moysi sumus. Discipuli Moysi
 sunt qui temporalia volūt quæ promisit Moyses. Discipuli ve-
 rō Christi sunt qui contemptis terrenis cælestia volunt habere
 quæ Christus promisit. Mercenarij enim quodammodo patiū-
 tur p̄nā illam qua Dominus solet punire lufores blasphemā-
 tes. Habēt enim faciem cordis quodammodo p̄p̄osteratam.
 Quum enim deberēt posteriorū obliuisci, & ad anteriora se ex-
 tendere, iuxta verbū Apostoli, ipsi potius iuxta verbū Prophe-
 tæ, sūt in retro & non in ante. Faciem enim versam habent ad
 tēporalia quæ retro debēt esse, & dorsum ad spiritualia bona quæ
 debēt esse ante. Vnde figurati sunt per xxvi. viros habētes dor-
 sa ad tēplū, quos vidit Ezech. Ipsi deberent attēdere quid acci-
 derit Sichē & populo eius qui pro tēporalibus spirituale opus
 fecerūt, circūcidētes se pro filia Iacob & vtilitate quā sperabāt
 ab Iacob & filiis eius. Vnde Gen. 34. dicit Sichem: Substantia eo-
 rū, & primogenita eorū, & omnia quæ possidēt erūt nostra. Oc-
 casione enim illius circūcisionis interfecti sunt. Sic qui p̄ terre-
 nis spiritualia faciūt, timere possunt ne aternaliter occidātur.

¶ De

De septem signis Auaritiæ in ecclesia Dei apparentibus. CAP. XI.

Sequitur de signis Auaritiæ quæ apparent in ecclesia Dei. Primum signum est, cum vnus habet plura beneficia ecclesiastica, quorum sufficeret sibi vnum secundum statum suæ personæ. Secundum est, cum aliquis in die multas missas celebrat, nisi in casibus à iure exceptis. Tertium est, cum aliquis in eadem missa multiplicat officia. Quartum est, quum quis multiplicat altaria non necessaria. Quintum est promotio ad sacros ordines, vel dignitates eorum qui sunt infra legitimam ætatem. Sextum est, reseruatio fructuum, & congregatio ab eis qui habent annuos redditus. Septimum est, concursus ad funera & processiones, & nummos horarios, & breuiter ad omnia ad quæ cetera alicuius lucrum terreni allicit eos, & neglectus eorum in quibus nullum lucrum speratur. Et licet aliqua ex his interdum ex deuotione fiant, cupiditas tamen ea adiuenit.

¶ *De pluralitate beneficiorum. Et primo quod non liceat habere plura beneficia ecclesiastica.*

MULTA sunt alia signa: sed causa breuitatis tãtũ de his tãgemus, incipiẽtes à pluralitate beneficiorũ. De qua quidã de cõsilio auaritiæ dicũt, q̃ meritorie potest quis habere plura beneficia ecclesiastica, licet vnũ eorum sit ei sufficiens secundũ statum suæ personæ. De quorũ numero quidã cum longo tempore affirmasset hoc esse mortale peccatũ, dũ vnũ beneficium habebat, dato sibi secũdo beneficio, asseruit q̃ licitẽ posset quis plura beneficia habere. Et addidit, q̃ nullus posset intelligere, nisi qui haberet ea. Cuius rei talis potest assignari causa, sicut legitur Zach. 5. Impietas est oculus eorũ in vniuersa terra. Luxuria est oculus luxuriosi. Auaritia est oculũ auari, & sic de ceteris impietatibus: vnde accidit q̃ alicui luxurioso videtur aliqua factua mulier, quã nimio diligit amore, pulchra, quũ in veritate turpis sit: & hoc est, quia oculo luxuriæ eã intuetur: nimirũ enim amor luxuriosus qui in eo est, facit eum sic iudicare de pulchritudine illius. Alius autem qui non habet huiusmodi oculum, non videt illam pulchritudinẽ in illa muliere. Sic illẽ in quo oculus auaritiæ, videt q̃ aliquis posset habere plura beneficia ecclesiastica, sufficiens visionẽ falsã vel fantãstica. Illi autẽ qui non habent oculũ auaritiæ, non vident hoc, vnde dicũt inãlam esse habere plura beneficia talia ecclesiastica, quod multipliciter potest ostendi. ¶ Primo sic. Tria distinguuntur principia operationum nostrarum, scilicet natura, gratia, & vitium. Igitur cum aliquis vult habere talia plura beneficia, vel natura est principium